

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาการใช้ความรุนแรงในครอบครัวที่เกิดขึ้นกับทุกสังคม และทั่วทุกภูมิภาคไม่ว่าจะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว หรือกำลังพัฒนา กองทุนพัฒนาสตรี แห่งองค์การสหประชาชาติ กล่าวว่า “ความรุนแรงในผู้หญิงเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างหนึ่ง โดย 1 ใน 3 ของผู้หญิงที่ตกเป็นเหยื่อของความรุนแรงจะทุกข์ทรมาน และยังฝังใจกับเหตุการณ์ที่เกิดตลอดชั่วชีวิต” (UNDFW : 2008) สถิติความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับสตรี พบว่า ประเทศอินเดียเป็นประเทศที่มีผู้หญิงถึงร้อยละ 40 ถูกคู่สมรสทุบตี ซึ่งในจำนวนนี้ ร้อยละ 16 ถูกทำร้ายร่างกายอย่างรุนแรง ในขณะที่เกาหลี ร้อยละ 38 ของผู้หญิงถูกทำร้ายร่างกาย ส่วนในประเทศอังกฤษและสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว มีผู้หญิงถึงร้อยละ 20 -30 ที่ถูกคู่ของตนเองทำร้าย (รณชัย คงสกotch. 2548)

สำหรับประเทศไทยความรุนแรงในครอบครัวเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นมาช้านาน แต่ถูกซ่อนเร้นปิดบังมาโดยตลอด ส่วนใหญ่ผู้ชายจะเป็นผู้กระทำ โดยผู้หญิงและเด็กตกเป็นผู้ถูกกระทำ ความรุนแรงที่เกิดขึ้นมีหลายรูปแบบ ทั้งชก ต่อย ตบ ตี เตะ และการทำร้ายร่างกายจิตใจ หากเป็นการกระทำรุนแรงต่อเพื่อนบ้าน เพื่อนร่วมงาน นายจ้าง ลูกจ้าง คนรู้จัก คนที่ไม่รู้จัก ก็เป็นพฤติกรรมที่ทุกคนมองอย่างผิด แต่หากการกระทำเกิดจากคู่รักหรือสามีกระทำต่อผู้หญิง จะไม่ได้นำไปสู่การลงโทษแต่อย่างใด เพราะสังคมส่วนใหญ่มักมองว่าความรุนแรงต่อคู่รักหรือภรรยาเป็นเรื่องส่วนตัว เป็นเรื่องปกปิดธรรมดาของคนสองคนที่ใช้ชีวิตคู่ร่วมกัน ไม่ได้เป็นสิ่งที่ละเมิดสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานแต่อย่างใด ทั้งที่ความเป็นจริงแล้วความรุนแรงต่อผู้หญิง ก่อให้เกิดความสูญเสียตามมาอย่างมากมาย ส่งผลกระทบต่อสุขภาพร่างกายและจิตใจ มีตั้งแต่ฟกช้ำดำเขียว ไปจนถึงขั้นพิการและตาย บางรายการเป็นคนป่วยเรื้อรัง และเป็นโรคซึมเศร้า อยากฆ่าตัวตาย หลายคนหันไปมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น สูบบุหรี่ ดื่มเหล้า ดินยาเสพติด นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดการสูญเสียทรัพย์สินและเงินจำนวนมหาศาล (สมาคมส่งเสริมสถานภาพสตรี. 2543 : 1)

กล่าวได้ว่า ความรุนแรงในครอบครัวต่อสตรีเป็นอุปสรรคต่อการบรรลุ ซึ่งความเสมอภาค การพัฒนาและสันติภาพ เป็นการละเมิดสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของสตรี และทำให้ประโยชน์ที่สตรีจะได้รับจากสิทธิและเสรีภาพเหล่านั้นถูกทำลายหรือลดน้อยลง (ปฏิญญาสากลว่าด้วยความรุนแรงในครอบครัว. 2536)

สถานการณ์ความรุนแรงในครอบครัวมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากการรวบรวมข้อมูลความรุนแรงในครอบครัวจากหนังสือพิมพ์รายวัน 5 ฉบับ ของมูลนิธิเพื่อนหญิงในปี พ.ศ. 2548 พบว่า มีการทำร้ายกันระหว่างบุคคลในครอบครัว 58 กรณี หรือร้อยละ 9 พบมากที่สุด คือสามีทำร้ายภรรยา 22 กรณี ภรรยาทำร้ายสามี 7 กรณี

สำนักพัฒนาระบบบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข รวบรวมข้อมูลและสถิติความรุนแรงในครอบครัวจากศูนย์พึ่งได้ในโรงพยาบาลของรัฐ 97 แห่ง ทั่วประเทศ ของกระทรวงสาธารณสุข พบว่า ระหว่างเดือนมกราคม 2548 – 30 ต.ค. 2548 มีผู้มาขอรับบริการทั้งสิ้น 10,241 ราย เฉลี่ยวันละ 28 ราย ในจำนวนนี้เป็นเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี 5,109 ราย เป็นหญิง 4,486 ราย เป็นเด็กอายุแรกเกิด – 5 ปี จำนวน 351 ราย เฉลี่ยวันละ 1 ราย ที่เหลือเป็นผู้ใหญ่อายุ 18 ปีขึ้นไป 5,132 ราย ความรุนแรงที่กระทำมากที่สุด ได้แก่ การล้วงละเมิดทางเพศ 4,944 ราย การทำร้ายร่างกายด้านทุบตี 4,749 ราย ด้านจิตใจ 918 ราย และละเลย ทอดทิ้ง ไม่เลี้ยงดู 253 ราย ผู้ลงมือกระทำ 1 ใน 3 เป็นเพื่อนใกล้ชิด คนรู้จัก รองลงมา คือ สามี สาเหตุของกระทำรุนแรงเกิดจากการนอกใจ หึงหวง ทะเลาะวิวาทเมาสุราติดสารเสพติด(อ้างถึงใน ศูนย์พึ่งได้...ที่พักเด็ก-ผู้หญิงถูกทำร้าย. 2550 : ออนไลน์)

กรุงเทพมหานคร เก็บรวบรวมข้อมูลและสถิติความรุนแรงในครอบครัวจากโรงพยาบาลในสังกัดจำนวน 8 แห่ง ที่มีศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กและสตรี ระหว่างเดือนตุลาคม 2546 – มีนาคม 2547 พบว่า มีจำนวนผู้ที่ถูกกระทำรุนแรง 1,070 ราย โดยมีลักษณะการกระทำรุนแรง คือ การทำร้ายร่างกาย 797 ราย (สามีเป็นผู้กระทำ 253 ราย บิดาเป็นผู้ทำร้าย 11 ราย ฯลฯ) การข่มขืน 102 (บิดาเป็นผู้ข่มขืน 4 ราย เพื่อน 387 ราย คนรู้จัก 25 ราย ฯลฯ) ถูกอนาจาร 18 ราย (บิดาเป็นผู้กระทำ 1 ราย คนรู้จักกระทำ 7 ราย ทอดทิ้ง 153 ราย (อ้างถึงใน สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว. 2550 : ออนไลน์)

ผลการวิจัยสำรวจปัญหาความรุนแรงในครอบครัวชุมชนรอบโรงพยาบาลรามธิบดี จำนวน 7 ชุมชน 580 ครอบครัว พบความรุนแรงในครอบครัวถึง 27.2% หรือคิดเป็น 1 ใน 4 และเมื่อสำรวจลึกลงไป พบว่า ครอบครัวที่มีการดื่มสุรามีโอกาสเกิดความรุนแรงในครอบครัวถึง 3.81 เท่า เมื่อเทียบกับครอบครัวที่ไม่มีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จากสถิติการรักษาผู้ป่วยที่ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัวปี 2549 พบว่า มีจำนวนถึง 16,000 ราย/ปี เพิ่มขึ้นจากปี 2548 ที่มีจำนวนผู้ป่วย 14,000 ราย/ปี จากเฉลี่ยวันละ 39 คนในปี 2548 และเป็น 44 คนปี 2549 คิดเป็นค่าใช้จ่ายการสูญเสียในการรักษาพยาบาลจากโรงพยาบาลทั่วประเทศถึง 36,800 ล้านบาทปี ถือเป็นค่าเสียหายที่มหาศาล (รณชัย คงสกotch. 2548 : ออนไลน์)

จากสถิติข้อมูลข้างต้นและรายงานข่าวของหนังสือพิมพ์รายวัน พบว่า ปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้นนับวันจะมีมากขึ้นตามลำดับ ส่วนใหญ่ปัญหาเกิดจากการที่สามีทำร้ายร่างกายภรรยา ทำให้ภรรยาได้รับการบาดเจ็บทางร่างกายและจิตใจจนขั้นเสียชีวิต นอกจากนี้ยังเกิดจากคนใกล้ชิด เช่น ญาติพี่น้อง เพื่อน หรือคนรู้จัก โดยมีลักษณะความรุนแรงที่สำคัญ คือ ความรุนแรงทางวาจา และความรุนแรงทางร่างกาย

สำหรับมูลเหตุจูงใจและเหตุผลในการเลือกพื้นที่ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เนื่องจากผู้ศึกษาวิจัยเป็นคนที่อยู่อาศัยอยู่ในจังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งได้เห็นสภาพการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของพื้นที่มาอย่างต่อเนื่อง จังหวัดสมุทรปราการ มีโรงงานอุตสาหกรรมทั้งที่เป็นอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก จำนวนมาก จึงทำให้มีการย้ายถิ่นของแรงงานเข้ามาทำงานตามโรงงานต่าง ๆ ทั้งที่เป็นการย้ายถิ่นของแรงงานภายในประเทศและแรงงานย้ายถิ่นจากประเทศเพื่อนบ้าน เมื่อมีแรงงานย้ายถิ่นเข้ามาพักอาศัยและทำงานอยู่ในพื้นที่เป็นจำนวนมาก ปัญหาย่อมจะเกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมาด้วย เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาที่อยู่อาศัยและแหล่งเสื่อมโทรม ปัญหาด้านสุขภาพอนามัย ปัญหาด้านครอบครัว ปัญหาเรื่องเพศ และยาเสพติด รวมทั้งปัญหาการใช้ความรุนแรงในครอบครัว จากสถิติความรุนแรงในครอบครัวในจังหวัดสมุทรปราการของศูนย์บริหารช่วยเหลือเด็กและสตรีในภาวะวิกฤติจากความรุนแรง (อ้างอิงใน สถิติความรุนแรงต่อเด็ก-สตรีพุ่งทะลุ! ทุก 15 นาที มี “เหยื่อ” ถูกข่มขืน 20 คน. 2551 : ออนไลน์) พบว่า มีผู้หญิงถูกกระทำรุนแรงจำนวน 199 กรณี โดยผู้ที่กระทำ คือ คนที่อยู่ใกล้ชิด เช่น สามี เพื่อน/และสมาชิกในครอบครัว แรงงานสตรีย้ายถิ่น ส่วนใหญ่จะทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอ ซึ่งนอกจากจะต้องมีบทบาทในการประกอบอาชีพเพื่อหารายได้แล้ว ยังต้องทำหน้าที่ดูแลเลี้ยงดูสมาชิกของครอบครัวด้วย อาจก่อให้เกิดความเครียด จนนำไปสู่ความขัดแย้ง และการใช้ความรุนแรงในครอบครัว ในกรณีที่เกิดความรุนแรงกับแรงงานย้ายถิ่น จะมีความยากลำบากมากขึ้น เนื่องจากไม่สามารถไปฟ้องร้องดำเนินคดีได้ เพราะขาดหลักฐานหรือญาติพี่น้องที่เป็นผู้ให้การสนับสนุนทางสังคม

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความรุนแรงในครอบครัวของแรงงานสตรีย้ายถิ่นในโรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอ เพื่อทราบถึงสภาพความรุนแรงในครอบครัว ปัจจัยที่มีผลต่อความรุนแรงในครอบครัว และผลกระทบที่เกิดขึ้น รวมทั้งความต้องการความช่วยเหลือหรือบริการด้านต่าง ๆ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของแรงงานสตรีย้ายถิ่นในโรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอ จังหวัดสมุทรปราการ

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาลักษณะความรุนแรงในครอบครัวของแรงงานสตรีย้ายถิ่นในโรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอ จังหวัดสมุทรปราการ
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความรุนแรงในครอบครัวของแรงงานสตรีย้ายถิ่นในโรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอ จังหวัดสมุทรปราการ
3. เพื่อศึกษาผลกระทบของความรุนแรงในครอบครัวของแรงงานสตรีย้ายถิ่นในโรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอ จังหวัดสมุทรปราการ
4. เพื่อทราบถึงความต้องการการได้รับการสนับสนุนทางสังคมต่อการใช้ความรุนแรงในครอบครัวของแรงงานสตรีย้ายถิ่นใน โรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอ จังหวัดสมุทรปราการ

1.3 สมมติฐานในการวิจัย

ในการวิจัยนี้ได้กำหนดสมมติฐานในการศึกษา ดังนี้

1. ปัจจัยทางด้านบุคคล สังคม และเศรษฐกิจ ที่มีผลต่อความรุนแรงในครอบครัวเป็นปฏิภาคเชิงบวกต่อความรุนแรงในครอบครัว
2. การสนับสนุนทางสังคมเป็นปฏิภาคเชิงลบต่อความรุนแรงในครอบครัว

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความรุนแรงในครอบครัวของแรงงานสตรีย้ายถิ่นในโรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอ จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 398 คน

1.5 นิยามศัพท์ปฏิบัติการ

ความรุนแรงในครอบครัว หมายถึง ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในบ้าน ส่วนใหญ่เป็นกรณีที่ผู้หญิงถูกสามี หรืออดีตสามี หรือคู่รัก ทำทารุณกรรม มีรูปแบบหลากหลาย ตั้งแต่การทำร้ายร่างกาย ต่อยตะ ทบตีด้วยวัตถุ กระแทบ ทำให้บาดเจ็บ หรือกระทั่งฆ่าให้ตาย หรือการทำร้ายด้านจิตใจ ได้แก่ การบีบบังคับหรือบีบบังคับทางจิตใจ การด่า ชتمข่มขู่ การกักขัง การบีบบังคับทางเศรษฐกิจและสังคม การปฏิเสธให้ความช่วยเหลือทางการเงินและการดูแลรักษาพยาบาล เป็นต้น

แรงงานสตรีย้ายถิ่น หมายถึง แรงงานหญิงที่ย้ายถิ่นจากจังหวัดอื่นเข้ามาทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม ในจังหวัดสมุทรปราการ

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงสภาพปัญหาความรุนแรงในครอบครัวของแรงงานสตรีย้ายถิ่นในโรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอ จังหวัดสมุทรปราการ
2. ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อความรุนแรงในครอบครัวของแรงงานสตรีย้ายถิ่นในโรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอ จังหวัดสมุทรปราการ
3. ทราบถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการใช้ความรุนแรงในครอบครัวแรงงานสตรีย้ายถิ่นในโรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอ จังหวัดสมุทรปราการ
4. ทราบถึงความต้องการการได้รับการสนับสนุนทางสังคมต่อความรุนแรงในครอบครัวแรงงานสตรีย้ายถิ่นในโรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอ จังหวัดสมุทรปราการ